

Saa, det er fuldkomment rigtigt, at ogsaa vort Forslag indrømmer Mindretallet en Ret, og jeg vil tilstaa, at jeg havde tænkt mig Muligheden af, at den ærede Ordsfører vilde have filllet disse to Bestemmelser lige, men jeg havde oprigtig talt ikke tænkt mig Muligheden af, at den ærede Ordsfører kunde, hvad han dog gjorde, neblægge Raastand om, at den Indskrænkning i Flertallets Ret, som er foreslaaet fra min og Mindretallets Side, skulde kunne betragtes som endogaa større, end den af Flertallet foreslaaede. Der er jo dog en himmelvid Forskjel mellem de to Ting, om man giver et Mindretal en positiv Indflydelse, eller man giver det en negativ Indflydelse, med andre Ord, om man giver det i Mindretallets Haand, at det kan imod Flertallet faae en Præst valgt, eller giver det i Mindretallets Haand, at det kan forhindre, at netop den Præst vælges som Flertallet helst ønsker, men som Mindretallet paa ingen Maade kan føle sig tilfreds med. Spørgsmaalet er det, og dertil komme vi bestandig tilbage, om man ikke skal, saa vidt muligt, bestrebe sig for, at den Præst, der kaldes til en Menighed, virkelig kan være Præst for og tilfredsstillende helst Alle eller i alt Fald det store Flertal i Menigheden, eller om man skal sige: Saa, kan han ikke tilfredsstillende Flertallet, er det dog altid godt, at han særlig kan tilfredsstillende Mindretallet. Det er det Spørgsmaal, hvorom i Grunden hele vor Uenighed dreier sig, og med Bønsyn hertil vil jeg ikke tage i Betænkning at udtale, at det forekommer mig, at ikke alene den ærede Ordsfører (Høgsbro), men endnu i langt højere Grad, i det Mindste efter Udtalelserne at dømmes, det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) staa paa et saadant Standpunkt, at jeg virkelig ikke indser, hvorledes de fornøftigvis overhovedet kunne være med til at forhandle en Lønningsslov og en Præstevallglov for Sogne menigheder. Thi saaledes som de udtale sig, er det aabenbart, at de i Grunden se Forholdene under det Synspunkt, at Sogne menigheder i og for sig ere en Utung, og at de helst snarest muligt bør ophøre, saa at det, som bliver tilbage, er ene og alene Valgmenigheden (Th. Nielsen: Ja!). Saa, det er Sagen; men det tilstaaer jeg, at det Standpunkt staa jeg og Mindretallet ikke paa; thi medens vi ganske vist antage, at der kan være Forhold tilstede, som gjøre det ønskeligt — og derfor have vi ogsaa stemt for vedkommende Lov — at der kan være Valgmenigheder, og at altsaa Folk kunne udfillle sig fra Sogne menighederne og dog blive i Folkekirken, saa anse vi det vigtigst for at være det ønskelige og aldeles nødvendigt for Folkekirken, for Kirkesamfundets Bevarelse og Opretholdelse, at Sogne menigheder egentlig blive det, som er det sædvanlige, og Valgmenighederne Undtagelserne fra den almindelige Regel. I dette Lys vil en stor Mængde af de Betragtninger, som fra Mindretallets og Flertallets Side ere gjorte gjældende i

denne Sag, finde deres Forklaring. Forøvrigt skal jeg skænke de Herrer saadanne Uttringer — skjøndt jeg vil tilstaa, at de forekomme mig at være lidt stærke —, som kom fra det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds, at det Forslag, der er foresat af Mindretallet, passer udmærket paa Tilstande, hvor der er Svøn eller Vantro tilstede i en Sogne menighed; men andre Tilstande passer det ikke paa. — Jeg skal som sagt skænke de ærede Herrer den Slags Udtalelser, men jeg kan ikke negte, at de forekomme mig ikke alene stærkere end tilfældigt i et Ordliste her i Salen, men ogsaa i allerhøjeste Grad befyndelige. Det forekommer mig overordentligt besynderligt, at de ærede Medlemmer ikke kunne indse, at der ogsaa er andre og det meget religiøse Tilstande, paa hvilke vort Forslag passer, at de ærede Medlemmer kunne tro, at alene de Medlemmer af en Menighed kunne være besjelede af sand Kristendom, som absolut ville i Strid med de andre Medlemmer af Folkekirken, som findes i Menigheden, fordi disse i enkelte Punkter have afvigende Ansuelser, i enkelte Punkter, som dog ikke berøre Kristendommen eller endog særlig den lutherste Troesbekendelse mere, end at vi have troet at kunne forene dem i en og samme Folkekirke. Vi Andre derimod tro, at det Regelmæssige er, at naar Afvigelserne ikke ere større, end at de virkelig i Sandhed kunne rummes i et Kirkesamfund, i vor Folkekirke, saa maa der ogsaa gives mangfoldige Tilfælde, i hvilke Folkekirken Medlemmer i en Sogne menighed naturlig kunne — og man bør i alt Fald stræbe hen dertil — forenes om og føle sig tilfredsstillende ved en virkelig kristelig og tvrig Præst, som ikke absolut indtager et saadant Standpunkt, at han kun kan være Præst for dem, der netop i Et og Alt hylde hans særlige Ansuelser, men derimod ser sig istand til at lægge Hovedvægten paa, hvad der er det Væsentlige, og derfor danne Grundlaget for Enigheden i Kirkesamfundet. Der kan være mangfoldige Tilfælde, hvor det maa kunne lykkes at bringe Enighed tilveie om en saadan Præst, og vi lægge Vægt paa, at den Valgret, der gives Menighederne, ordnes saaledes, at man kan antage, at der gjøres Forsøg herpaa. Der kan være Tilfælde, hvor Forsøget mislykkes, og hvor det derfor er ønskeligt, at Kirkestyrelsen bliver medvirkende, inden det endelige Valg foretages. Vi have nu for dette Tilfælde foreslaaet for Menighederne den Valgret, som saa ofte her er omtalt, nemlig den flædvigste Valgret. Lykkes det ei heller paa denne Maade at faae en Mand valgt, der kan tilfredsstillende Alle, da bliver der endnu en anden Udvælt tilbage for dem, som føle sig misfornøiede, hvilken Udvælt vi dog ikke anbefale uden under alvorlige Forhold, nemlig den, at disse kunne danne en Valgmenighed eller slutte sig til en anden alt bestaaende Menighed. Dertil skal jeg væsentligst indskrænke mig, thi det er mig ikke af Vigtighed at komme ind paa de andre enkelte Betragtninger, som ere gjorte gjældende, skjøndt jeg ganske vist kunde have